

«Litt kaffe – kanskje?»

Tekst:
Ann Cecilie Hjelm

Onsdag 28.3.2012 spilte deler av Teater nonSTOP sin forestilling *Litt kaffe, kanskje* – for en liten gruppe inviterte gjester på NTNU i Trondheim. (SOR) Rapport var så heldige å være blant disse.

Forestillingen *Litt kaffe, kanskje* – er bygget rundt Anne Margrethe Gartlands liv, og hennes opplevelse av å bli flyttet fra hjemmet, til spesialskole på Røstad i Levanger som 12-åring. Anne Margrethe Gartland spiller selv hovedrollen i stykket, og har med seg Ellen Saur og Oddbjørn Johansen på scenen. *Litt kaffe, kanskje* – er en personlig fortelling, men samtidig historien om flere. Stykket er vist til sammen 30 ganger, og hver gang skapes det diskusjon i publikum. Det syns skuespillerne er bra. Teater nonSTOP er nemlig også et politisk teater med en agenda.

Fra forestillingen «Litt kaffe – kanskje?»

Foto: Bjørn Tore Nes, Namdalsvisa.

Teater nonSTOP er et profesjonelt teater hvor de fleste aktørene er personer med utviklingshemning. Teateret har blant annet som oppgave å være en kommunikasjonskanal for aktørene, slik at de blir synlig i samfunnet og har mulighet til å formidle sine erfaringer og livssituasjon til befolkningen. Teateret eies av Namsos kommune og drives i partnerskap med Nord-Trøndelag fylkeskommune og Høgskolen i Nord-Trøndelag. NAV bidrar også med finansiell støtte.

Teater nonSTOP har tilholdssted på Kulturhuset i Namsos, og fikk i 2011 Namsos Kommunes kulturpris. Teateret har den siste tiden hatt forestillinger både i Trondheim og Oslo.

Aktørene i stykket «Litt kaffe – kanskje?» er Ellen Saur, Anne Margrete Gartland og Oddbjørn Johansen. Foto: Privat.

På teaterets hjemmeside kan man lese; «Teaterstykket Litt kaffe, kanskje? – har blitt laget ut fra én kvinnes historie, men er likevel historien om mange. Det er historien om de barna som ble sendt av gårde for å gå på spesialskoler fordi noen mente de ikke kunne nyttiggjøre seg undervisning på hjemskolen. Det er historien om norsk pedagogisk og sosialpolitisk historie gjennom de

siste 150 årene. Og det er også en viktig del av Høgskolen i Nord Trøndelags (HiNT) historie. Men først og fremst er det en historie som kan berøre oss alle fordi den handler om barndom og oppvekst, og muligheten for å leve et selvstendig liv».

Annes fortelling er fra en tid da det var presten eller læreren i bygda som fortalte

om du var *dugelig nok* eller ikke. Var det slik at du på «*en ikke tilfredsstillende måte*» klarte å nyttegjøre deg av alminnelig folkeskole, var spesialskole et av alternativene. Teaterstykket formidler historien om spesialskolens tilbud om «*opplæring og oppdragelse i tråd med den kristne tro, samt fjerning av alle abnormiteter*». Alt i tråd med datidens lovverk knyttet til spesialskoleundervisning. I 1976 endret denne loven seg. Alle barn hadde nå rett på opplæring i sin egen hjemkommune. Endringen i lovverket skulle blant annet forhindre bortsending og sortering. *Men hvordan har vi det i dag?* – spør Oddbjørn Johansen fra scenen. *Er vi inkluderende i dag, med byggingen av store bofellesskap som vi ser mange steder? Med umulige forhold på arbeidsmarkedet? Med egne, små grupper for undervisning? De menneskene som engang i tiden ble beskrevet som besynderlige skapninger, samfunnets stebarn, idioter – det er lett å se tilbake i tid, lett å gjøre narr av gamle praksiser. Men hva gjør vi i dag?*

Høsten 2011 var Teater nonSTOP på turne med *Litt kaffe, kanskje* – i regi av Den Kulturelle skolesekken. Stykket ble vist for 8 videregående skoler i Nord-Trøndelag, og er i alt vist for over 2000 publikummere.

Lobotomi, tvangssterilisering og elektrosjokk er noen av temaene skuespillerne tar opp. Vanskelige, ubehagelige tema, som alle er en del av norsk historie om hvordan vi har gitt omsorg og opplæring for de som på en eller annen måte har falt på utsiden. *Kunst og kultur er en åpning for å fortelle en vanskelig historie*, sier Ellen Saur. Det er dette Teater nonSTOP gjør, og i desember 2011 ble teatergruppen tildelt Namsos' kommunes kulturpris. Fra juryens begrunnelse heter det blant annet: *Teater nonSTOP tildeles Namsos kommunes kulturpris for sitt arbeid for mennesker med utviklingshemming og teaterets arbeid for å bringe teater ut til befolkningen.*

Videre var gruppen på Stortinget i mars måned 2012. Kulturminister Anniken Huitfeldt og andre representanter fra familie- og kulturkomiteen fikk se Teater nonSTOP i aksjon. Kulturministeren har understreket at nonSTOPs teater er viktig kulturarbeid. Etter å ha sett forestillingen selv er det ikke annet å gjøre enn å si seg enig med kulturministeren. Jeg håper Teater nonSTOP får anledning til å vise sine forestillinger for enda flere publikummere. ● ● ●

Kilde; www.teaternonstop.no